

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Fodor Lászlóügyvéd által képviselt felperesnek - a dr. Kocsisné dr. Gyuris Ilonaügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2014. október 2. napján kelt 10.P.24.678/2010/92. számú ítélete ellen, a felperes részéről 95. sorszám alatt, míg alperes részéről 93. és 94. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja, a nem vagyoni kártérítés fizetésre kötelező rendelkezést 2.000.000 (kétmillió) forint és késedelmi kamatára felemeli, az első fokú ítélet le nem rótt illeték és előlegezett költség, valamint perköltség viselésre vonatkozó rendelkezése helyett kötelezi az alperest fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 150.000 (százötvenezer) forint részperköltséget, és az államnak külön felhívásra 512.870 (ötszáztizenkétezer-nyolcszázhetven) forint állam által előlegezett költséget, valamint 750.000 (hétszázötvenezer) forint le nem rótt kereseti illetéket. Kötelezi a felperest fizessen meg az államnak, külön felhívásra 150.000 (százötvenezer) forint kereseti illetéket.

Ezt meghaladóan az első fokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú részperköltséget, míg az államnak külön felhívásra 123.800 (százhuszonháromezer-nyolcszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes a keresetében a 2007. szeptember 21. napján elszenvedett idegenhibás közlekedési balesetéből eredő vagyoni és nem vagyoni kára megfizetésére kérte kötelezni az alperest gépjármű kötelező felelősségbiztosítás alapján.

Az alperes a kártérítési felelősség és a térítési kötelezettségének fennállását nem, az egyes kárigények jogalapját, illetve összecszerűségét részben vitatta.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében - mások mellett - kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 6.230.127 forint tőkét és annak meghatározott tökerészei utáni késedelmi kamatait, 3.900.000 forint tőkét és 2011. július 1. napjától számított késedelmi kamatait, 1.000.000 forint tőkét és annak 2007. szeptember 27. napjától számított késedelmi kamatait. Kötelezte továbbá az alperest, hogy 2014. október 1. napjától kezdődően fizessen meg a felperesnek havi 128.912 forint járadékot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 450.000 forint kereseti illeték, 256.435 forint előlegezett szakértői díj, míg az alperest 450.000 forint kereseti illeték és 256.435 forint előlegezett szakértői díj megfizetésére. Egyebekben megállapította, hogy a felek költségeiket maguk viselik.

Az ítélet indokolása szerint a felperes közlekedési balesetéért a Ptk. 346. § (1) bekezdés és 339. § (1) bekezdés alapján teljes mértékben fennáll a kártérítési felelősség, az alperes térítési kötelezettsége a 170/2000. (X. 13.) Kormányrendelet alapján. A fellebbezéssel érintett egyes kártételek tekintetében a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdés felhívásával a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján az alábbi döntést hozta az elsőfokú bíróság. A mezőgazdasági és ház körüli munkák elvégzésének részbeni elmaradásával kapcsolatos kárigény vonatkozásában tényként állapította meg: a felperes a baleset bekövetkeztét megelőzően és jelenleg is a szülei tulajdonát képező házas ingatlanban, szüleivel együtt lakik, családi közös őstermelői tevékenységet folytatnak, a mezőgazdasági munkákat a felperes az édesapjával együtt látta el 70-30% arányban, az édesanya ebben nem vett részt. A 2003. évi XCII. törvény felhívásával kiemelte, a mezőgazdasági őstermelő jogszabályban meghatározott bevétele fejenként az évi 600.000 forintot nem haladja meg, akkor adóbevallást nem kellett benyújtani és jövedelemadót fizetni, ezért egyik adóévben sem került sor adóbevallásra és adómegállapításra, mely miatt számlák sem állnak rendelkezésre. A szakértő által elvégzett helyszíni szemle alapján a felperes által közölt, édesapja, valamint a további tanúk vallomásával alátámasztott adatok ellenőrizhetők voltak. Az orvosszakértői véleményt elfogadta arra, hogy a felperes mezőgazdasági és ház körüli munkák végzésében akadályozott. Tényként állapította meg a tanúvallomásokra is figyelemmel, hogy a felperes a baleset óta nem tud részt venni a korábban az édesapjával együtt ellátott mezőgazdasági munkákban, amely miatt az állatállomány lecsökkent, 2008 márciusában a sertésállomány felszámolásra került, a növénytermesztés átalakult, és alkalmoszerűen bér munkások felvétele szükséges. A ház körüli, mezőgazdasági munkákkal kapcsolatos követelését az édesapja a felperesre engedményezte. A felperes fizikai terhelhetősége számottevően csökkent a baleset után, bizonyos munkákat is csak ereje megfeszítésével képes ellátni. A mezőgazdasági szakértői vélemény alapján tényként állapította meg, hogy a gazdaság színvonala, infrastrukturális felszereltsége nem korszerű, a termelés hatékonysága alacsonyabb, az élő munkaigény magasabb mint a szokásos, a 0,93 ha átlagterületen a termények részbeni felhasználásával került sor az állattartásra. Elfogadta a szakértő azon indokolt véleményét is, hogy a növénytermesztésben, állattenyésztésben nem jellemző a könnyű fizikai munka, a súly emelése, nehéz tárgyak mozgatása, kézi szállítása igénybe veszi a fizikumot, és lényegében minden munkaművelet teher, mozgatással jár az állatgondozásban, azonban egy-egy tevékenység folyamatból résztvékenységek kiragadása a munka nehezítettsége vonatkozásában nem tehető meg. A bizonyítékok mérlegelésével az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperesnek a mezőgazdasági, házkörüli munkákban kiegészítő igénybevitelére állandó jelleggel szüksége van, ezért a lejárt, mezőgazdasági munkákkal kapcsolatos összeget és a jövőre nézve a járadékot alappal igényelte. Az elszámolás körében a szakértői vélemény részletes kidolgozást tartalmazott, az éves viszonylatban átlagosan napi 3,5 óra reális, ezért elfogadta, figyelemmel az engedményezésre is. A bér munka óradíjra tett alperesi kifogást nem tartotta alaposnak a tanúvallomások, a szakértői tájékozódása és az adott térség árviszonyai alapján. Miután a felperes a kiegészítő szakvélemény

alapján a követelését pontosította, csökkentette a sertésgondozásra eső munkadíjat, ezért a pontosított kereseti követelés szerinti marasztalta az alperest. A 2007. szeptember 27-től 2014. szeptember 30-ig lejárt időre 6.230.127 forint, míg 2014. október 1. napjától a jövőre nézve havi 78.912 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest mezőgazdasági és ház körüli munkák elvégzésének részbeni elmaradásával kapcsolatos kárigényre. A sertésállomány felszámolása kapcsán a tanúvallomásokat és a mezőgazdasági szakértői véleményt elfogadta a felperes előadása és az édesapa tanúvallomásában foglaltak alátámasztására, így elfogadta, hogy a család szükségletein túl foglalkozott sertéshizlalással, mely tevékenységet is a felperes a szüleivel közös őstermelői tevékenység keretében folytatta, amelyből rendszeres jövedelem származott. Az adójogi rendelkezések alapján fejenként évi 600.000 forint bevételnél adóbevallási, jövedelemadó fizetési és dokumentációs kötelezettsége nem állt fenn, ezért a Pp. 5. § (3) bekezdése értelmében az adóbevallás elmulasztása nem vezethetett a kereseti kérelem elutasításához. Miután a sertéshizlalással kapcsolatos adóbevallás, számlák, leadási jegyek, nyilvántartások nem állnak rendelkezésre, ezért az elszámolást becsléssel, legkevesebb évi 60 hízóval elvégezhetőnek tartotta. A jogszabályi keretet túllépő bevétel esetén a dokumentációs kötelezettség, adóbevallás nem mellőzhető, az ennek elmulasztásából eredő bizonyítatlanságot a felperesnek kell viselnie. A kár bekövetkezte biztos, de mértéke bizonytalan, függ a felnevelt, értékesített malacok számától. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a Ptk. 359. § (1) bekezdés alapján általános kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest, mérlegeléssel havi 50.000 forintot tartott alkalmasnak a teljes anyagi kárpótlásra. Ehhez képest 2008. április 1. napjától 2014. szeptember 30. napjáig havi 50.000 forint, mindösszesen 3.900.000 forint és 2014. október 1. napjától havi 50.000 forint járadék mint általános kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest. Nem vagyoni kártérítésként az alperes által teljesített 3.000.000 forintot meghaladóan a felperes baleseti maradványállapotára, életkorára, egészségkárosodásának mértékére, a fizikai, pszichés hátrányaira figyelemmel további 1.000.000 forintot és késedelmi kamatait ítélte meg. A kárigény peren kívüli előterjesztésével, rendezésével kapcsolatos 243.681 forint bruttó ügyvédi munkadíj megtérítése iránti keresetet elutasította a Pp. 75. § (1) és (2) bekezdés alapján. A perköltség viseléséről, az eljárás során felmerült előlegezett szakértői díj és le nem rótt kereseti illeték megfizetéséről a Pp. 81. § (1) bekezdés szerint döntött, a pernyertesség-pervesztés közel azonos aránya alapján.

Az első fokú ítélet ellen a felperes és az alperes nyújtott be fellebbezést.

A felperes a fellebbezésében az első fokú ítélet részbeni megváltoztatását, a per főtárgya körében a nem vagyoni kártérítés 1.000.000 forinttal történő felemelését kérte. A kereseti illeték és a szakértői költség viselésével kapcsolatos rendelkezés megváltoztatását akként kérte, hogy a bíróság az alperest kötelezze a teljes kereseti illeték és szakértői díj megfizetésére, míg a felperest mentesítse a szakértői díj fizetése alól. Az egyéb költségek, így az ügyvédi díj viselésével kapcsolatos rendelkezés megváltoztatását is kérte azzal, hogy alperest kérte kötelezni a teljes perköltsége megfizetésére, beleértve a peren kívüli jogi képviselő ellátásával kapcsolatban felmerült és igazolt 243.681 forint ügyvédi munkadíj megfizetése. Előadta, áfa fizetésre nem köteles. A nem vagyoni kárigénye körében az első fokú ítéleti indokolás önmagában ellentétes megállapításait hangsúlyozta. Kiemelte a fiatal életkorát, az orvossal és pszichológussal szakértői vélemények megállapítását, a maradandó, jövőben még súlyosbodó életminőség változásának prognosztizálását. Megállapíthatónak tartotta, hogy maradandó fogyatékosága miatt gyakorlatilag a munkavégzésen kívül minden korábbi, a normális és egészséges életvitelt jelentő tevékenysége teljes mértékig megszűnt, vagy beszűkült, beleértve a szexuális életében bekövetkezett negatív korlátozásokat is. Megítélése szerint mindezen hátrányokat az elsőfokú bíróság nem kellő súllyal értékelte. Álláspontja szerint az általa igényelt 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítés - a bírói gyakorlatra is figyelemmel - nem tekinthető eltúlzottnak. A perköltség viselését támadó fellebbezését a Pp. 81. §

(2) bekezdés alkalmazhatóságára alapította. Hangsúlyozta, hogy az alperes csak kis részben tett elismerést, míg a nagyobb pertárgyértékű kereseti követeléseit megítélte az elsőfokú bíróság, amelyekben az alperes teljes elutasítást kért. Indokoltnak és szükségszerűnek tartotta a szakértői vélemények beszerzését, amelynek költsége $\frac{1}{2}$ -ének megfizetésére kötelezését méltánytalannak és a Pp. 81. §-ában írt rendelkezésekkel ellentétesnek tartotta. Kifejtette, hogy a Pp. 81. § (2) bekezdés alkalmazható lett volna, amelynek alapján az alperest kellett volna kötelezni a teljes, illetőleg a felmerült ügyvédi díj nagy részének viselésére. A pert megelőzően 243.681 forint ügyvédi költségét a Pp. 75. § (1) bekezdés alapján perköltségként érvényesíthette, így a Pp. 75. § (2) bekezdésre is figyelemmel a per előtti képviselettel járó költség javára megítélését is kérte.

Az alperes a fellebbezésében az első fokú ítélet részbeni megváltoztatását, a járadékok leszállítását kérte. Pontosított fellebbezésében 2008. március hónapig tartotta megalapozottnak a mezőgazdasági és háztartási kisegítő címén megállapított járadékot, míg ezt követő időre nem, és az 50.000 forint általános kártérítés követelést is elutasítani kérte, azaz 2008. március 30-át követően megállapított járadékfizetési kötelezettségének mellőzését kérte. A két jogcímen megállapított járadékokat bizonyíthatatlannak, feltételezéseken alapulónak, illetőleg összecsúszásában eltúlzottnak tartotta. Hangsúlyozta, hogy a felperes keresetlevélben tett előadása szerint saját szükségletre tartottak sertéseket, baromfikat. A közös családi gazdálkodással kapcsolatos östermelői igazolvány alapján a család bevétele nem haladta meg a fejenkénti 600.000 forintot. A 2009. évi okirat szerint növénytermesztési tevékenységet folytattak, állattartást nem. Az östermelői igazolvány alapján a bevételből az édesanya is részesült annak ellenére, hogy munkát nem végzett, ezért a jövedelem mellett a munkavégzésre szánt időt is három egyenlő részben kell megosztani. A szakértő figyelmen kívül hagyta azt a felperesi előadást, miszerint a mezőgazdasági munkákat kis mértékben ereje fokozott megfeszítésével végzi, rendszeres, de nem állandó segítségre szorul. Hivatkozott a tanúvallomásokra, illetve arra, hogy bizonyíték nem áll rendelkezésre a 70-30%-os arányú munkamegosztásra. Álláspontja szerint az igazságügyi mezőgazdasági szakértő a felperes keresetében előadottakon túlterjeszkedve határozta meg az időszükségletet, amelynek bizonyítása sem történt meg, továbbá a szakértő figyelmen kívül hagyta az östermelői nyilatkozatokban közölt adatokat, valamint konkrétumokat sem tartalmaz. A napi átlag 3,5 óra időszükségletet nem tartotta elfogadhatónak, figyelemmel a felperes főállásos munkaviszonyára és az édesapa munkaviszonyára, valamint életszerűtlennek is minősítette. A sertésállománnyal kapcsolatos szakértői megállapításokat feltételezéseken alapulónak tartotta. Megítélése szerint nem igazolt, hogy a saját szükségletükre tartott sertésállomány is a balesettel okozati összefüggésben került felszámolásra, illetőleg az sem, hogy saját szükségleten túl milyen számban tartottak sertéseket, mikor, mennyiért, hol értékesítették, és milyen jövedelem származott abból. Amennyiben a szakértői vélemény alapján elfogadható, hogy felperes saját, illetőleg családja szükségletein túl foglalkozott sertéshizlalással, amelyből a szakvéleményben levezett jelentős jövedelem származott, abban az esetben adóbevallást kellett volna benyújtani és jövedelemadót fizetni, mely körben hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla adott ügyben hozott döntésére. Miután a felperes nem bizonyította, hogy a sertéstartás a baleset miatt került felszámolásra, az alperes terhére nem állapítható meg fizetési és járadékfizetési kötelezettség. Felperesi előadás szerint 2008. március hónap végét követően nincs sertéstartás, az nem igazolt, hogy ebből jövedelem származott.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az alperesi fellebbezés tekintetében az első fokú ítélet helybenhagyását indítványozta helyes indokai alapján. Hivatkozott személyes előadására, a tanúvallomásokra és a mezőgazdasági szakértői vélemény megállapításaira, amelyeket az elsőfokú bíróság helytállóan mérlegelt és abból okszerű következtetés levonásával hozta meg helyes és törvényes mérlegelése alapján a megalapozott ítéleti döntését.

A felperes fellebbezése részben, az alperes fellebbezése nem alapos.

Fellebbezéssel támadott a 2008. április 1. napjától megítélt mezőgazdasági és ház körüli munkák elvégzésének részbeni elmaradásával, valamint a sertésállomány felszámolásával kapcsolatos általános kártérítésként járadékfizetési kötelezettség, továbbá a nem vagyoni kár összegszerűsége és a perköltség viselésről való rendelkezés volt. Ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 228. § (4) bekezdés alapján a Pp. 253. § (3) bekezdésére is figyelemmel a fellebbezési kérelmek korlátai között, kizárólag a fellebbezéssel érintett kártételek és perköltség viselésre vonatkozó rendelkezés tekintetében bírálta felül az első fokú ítélet megalapozottságát, míg nem érintette a fellebbezéssel nem támadott ítéleti rendelkezéseket.

A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezéseket a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja szerint a (3) és (4) bekezdés alapján a felek tárgyalás tartása iránti kérelmének hiányában tárgyaláson kívül bírálta el.

Okirattal igazolt tény, hogy a felperes édesapja, édesanyja és maga a felperes is mezőgazdasági őstermelő tevékenységet folytatott a balesetet megelőzően. A mezőgazdasági őstermelőnek a balesetet megelőzően és azt követően is törvényi lehetősége volt arra, hogy saját gazdaságban növénytermesztést, állattenyésztést folytasson és amennyiben a közös háztartásban élő családtag mezőgazdasági őstermelők mindegyike azonos adózási módot választ, egyenlő felosztás szerint részesüljön a jövedelemből, illetőleg terhelődjene rá a kötelezettségek, továbbá amennyiben a bevétel fejenként meghatározott összeget nem halad meg, adóbevallás benyújtása nem szükséges. A felperes nyilatkozata szerint a balesetet megelőzően az őstermelői tevékenységből a bevétel nem haladta meg a fejenkénti 600.000 Ft-ot, amely az az összeghatár volt aminél adóbevallást nem kellett benyújtani. Ez azt is jelentette, hogy nemcsak adóbevallással, hanem számlákkal, egyéb bizonylatokkal sem kellett, hogy rendelkezzenek az őstermelők. Mindebből következően a törvény adta lehetőség okán nem álltak rendelkezésre egzakt okirati bizonyítékok az őstermelői tevékenységből származó bevételekre, kiadásokra és így az ebből származó tényleges jövedelemre.

A bírói gyakorlat szerint olyan jövedelem vehető figyelembe, amely személyi jövedelemadó hatálya alá tartozik. A jelen esetben az őstermelők részére maga a törvény biztosított - és jelenleg is biztosít - lehetőséget arra, hogy meghatározott bevételig nem áll fenn adóbevallási, és így ezzel összefüggésben számlaadás stb. kötelezettség sem. Ezért az őstermelői tevékenységből származó jövedelemnek az adóbevallási kötelezettség határát képező bevételéig elérhető jövedelem, adóbevallási kötelezettség teljesítése hiányában, elérhető jövedelemként veendő figyelembe. Amennyiben a tényleges bevétel meghaladta az összeghatárt és ehhez képest a nyilatkozattól eltérően adófizetési kötelezettség állt fenn, és ebből is következően az esetleges adóbevallási-, adófizetési kötelezettség elmulasztása a jelen eljárásban nem volt figyelembe vehető, mivel ez már kizárólag adójogi szabályok megsértését jelentené, ezért az adóhatóságra tartozik a személyi jövedelemadó bejelentéstől eltérő fizetési kötelezettség nem teljesítése.

Mindebből következően az alperesnek arra való hivatkozása, hogy kizárólag az adófizetési kötelezettség teljesítését igazoló okirat alkalmas a kár bizonyítására, a jelent peradatok mellett nem foghatott helyt. Ebből az is következik, hogy a felperes állításait a csatolt őstermelői tevékenységet igazoló okiratokon kívül kizárólag szakértői bizonyítás útján tudta alátámasztani.

A keresetlevélben tett előadást követően a felperes a személyes meghallgatása során és azt követően is következetesen állította, hogy a balesetet megelőzően is folyamatosan mintegy 30-40 darab sertésük volt, ezt a nyilatkozatát megerősítette édesapja tanúvallomása is. Tényként volt elfogadható egyéb cáfolat hiányában, hogy 2008 márciusával a sertésállomány felszámolásra került, és ezt követően a mezőgazdasági terményekben részben változás következett be, amelyet alátámasztottak

az 2009., 2010. évre csatolt igazolások.

A felperes és az édesapja egyezően adták elő, hogy az őstermelői tevékenységet ténylegesen a felperes és az édesapja végezte, az ugyancsak családtagként, őstermelőként bejelentett édesanya munkát nem végzett betegsége folytán.

Az orvosszakértői vélemény egyértelműen alátámasztotta, hogy a felperes a balesetben elszenvedett sérüléseiből adódóan a mezőgazdasági és a ház körüli munkák végzésében 6 + 2 hónap alkalmatlan időn túlmenően folyamatosan, a nehéz fizikai munkákban, a bal lábat terhelő tevékenységekben kiségitőre szorul. E szakértői megállapítás azonban önmagában nem volt alkalmas a felperesnek az őstermelői tevékenységhez kapcsolódó munkákban fennálló tényleges akadályozottságának megítélésére. A mezőgazdasági szakértői vélemény aggálytalanul és részletesen indokolta, hogy mind a növénytermesztési, de főként a balesetet megelőzően a felperes és családja őstermelői tevékenységéből a nagyobb időhányadot kitevő sertésenyésztés döntő többségében olyan nehéz fizikai munkákat jelent, amelyekben a felperes a baleseti maradványállapota okán akadályozott. A szakértő kellő részletességgel indokolta, hogy az adott munkafolyamatok tevékenységreszekre nem választhatók szét, egymásra épülnek, illetve a több lépcsőből álló munkafolyamat nem választható szét. Ebből következően a felperes a baleseti maradványállapota alapján jóval több tevékenységet nem tudott elvégezni a gazdaságban, mint amelyre az orvosszakértői véleményből önmagában következtetés lett volna levonható.

A kirendelt mezőgazdasági szakértő vizsgálta a helyszínen a gazdaságot, az őstermelői tevékenység alapjául szolgáló területet, géppel való ellátottságát, és mindezekből vont következtetést arra, hogy a nem korszerű felszereltség miatt az élő munkaigény magasabb volt, továbbá mindebből munkálta ki a szükséges tevékenységek időszükségletét. A szakértő által kimunkált időmennyiség átlag idő, amely nem állt ellentétben a felperes előadásával, arra is figyelemmel, hogy a felperes és édesapja munka mellett folytatták az őstermelői tevékenységet. A munkaviszony nem zárta ki az állított növénytermesztés és állattenyésztés megvalósulását, annak fenntarthatóságát. Az átlag időszükséglet a munka mellett is teljesíthető volt, még abban az esetben is, ha a felperes az általa állított és édesapja által alátámasztott, és egyéb módon nem cáfolt előadás szerinti 70-30% munkamegosztásban végezték az őstermelői tevékenységet.

Az orvosszakértői véleménynek a mezőgazdasági szakértői véleményre figyelemmel történő mérlegelése alapján igazolt az a felperesi előadás, hogy a felperes baleseti maradványállapotából következően kellett felhagyni a sertésenyésztéssel. A mezőgazdasági szakértő kimunkálása értelmében a sertésállomány fenntartása képezte az őstermelői tevékenység összes időszükségletének, illetőleg a ház körüli egyéb mezőgazdasági munkatevékenység idejének a döntő részét, így ebből is következően igazolt az őstermelői tevékenység szerkezetének megváltoztatása, nevezetesen az, hogy a balesettel okozati összefüggésben indokolt volt a sertésállomány felszámolása, és a növénytermesztés szerkezetének átalakítása.

A mezőgazdasági szakértő a helyszíni felmérésen túlmenően a mezőgazdasági őstermelői tevékenység folytatása helye szerinti, helyben szokásos viszonyokat is alappal vette figyelembe, így a nyugati határszélhez való közelséget és az ebből adódó magasabb óradíjakat.

A sertésállomány felszámolása a növény termékszerkezet-váltást is szükségessé tette, ebből következően a jövedelem is változott, ez pedig konkrétan forint összegre nem számolható ki. Erre is tekintettel megalapozottan vont következtetést az elsőfokú bíróság a mezőgazdasági és ház körüli munkák elvégzésének részbeni elmaradásával kapcsolatos járadékigényen túlmenően az általános kártérítés törvényi feltételeinek fennállására.

A fentiek kiemelésével az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű

mérlegelésével vont következtetést arra, hogy a felperes a mezőgazdasági és háztartási kisegítő címén előterjesztett járadékigénye mind jogalapjában, mind összecszerűségében megalapozott. A sertésállomány felszámolásával okozati összefüggésben általános kártérítésként megítélt járadék jogalapja és összecszerűsége vonatkozásában is osztotta az elsőfokú ítéleti megállapításokat indokai alapján a másodfokú bíróság. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 359. § (1) bekezdése alapján helytállóan állapított meg általános kártérítést, annak összecszerűségét is helytállóan mérlegelte, figyelemmel arra, hogy az őstermelői tevékenység bejelentése három családtagra történt, hárman vették igénybe az ezáltal nyújtott adókedvezményt, és ezen adómentes jövedelemösszegre is figyelemmel helytállóan vont következtetést az elmaradt jövedelemre.

Mindezek alapján az alperesnek a járadékfizetési kötelezettséget támadó fellebbezése nem volt megalapozott, e körben az első fokú ítélet megváltoztatására kellő indokot nem látott a másodfokú bíróság.

A nem vagyoni kár jogalapja nem, kizárólag összecszerűsége volt fellebbezéssel támadott. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelésével helytállóan állapította meg a felperest a balesettel okozati összefüggésben ért hátrányokat. A másodfokú bíróság az alábbiakat hangsúlyozza: A felperest 27 éves korában érte a baleset. Az orvosszakértői vélemény alapján a felperes baleseti össz-szervezeti egészségkárosodása 30%, és ugyanilyen mértékű erőmegfeszítéssel látja el a munkakörét. Az első fokú ítélet fellebbezéssel nem támadott rendelkezése szerint a rendkívüli munkateljesítmény okán 2013. július 1. napjától jövedelemvesztés már nem mutatható ki a felperesnél, így ez időt követően a munkájának ereje különös megfeszítéssel való ellátása a nem vagyoni kár körében értékelhető volt. Az össz-szervezeti egészségkárosodás mértékén túl nem volt figyelmen kívül hagyható, hogy a felperest fiatal felnőttként olyan baleset érte, amely a csípőjét és a bal térdét érintette, műtétekre szorult, és a jövőben minden olyan fizikai munkától tartózkodnia kell, amely a csípőjét és a bal térdét terheli. Ez alapvetően kihat a balesetet megelőzően végzett valamennyi munkatevékenységére, és nem csak a munka, hanem szabadidő tevékenységeire is. Így motorozni, a balesetet megelőző sport tevékenységeit a továbbiakban már nem tudja folytatni. Az orvosszakértői vélemény által igazoltan a balesettel okozati összefüggésben pszichés terheltsége is fennáll. Az életvitelében, elképzelt életvezetésében alapvető változásokat eredményezett a baleset. Mindezeket a balesetkori, 2007. évi ár- és értékviszonyokra figyelemmel mérlegelve a másodfokú bíróság megítélése szerint a felperes által mindösszesen 5.000.000 forintban érvényesített nem vagyoni kárigény nem volt eltúlzottnak tekinthető. Nem vitásan az alperes 3.000.000 forintot már teljesített, azt a felperes is elszámolta, ezért a fellebbezési kérelem szerinti 2.000.000 forint és késedelmi kamatai marasztalásnak kellő alapja volt.

A felperes fellebbezéssel támadta a perköltség viseléséről történő ítéleti rendelkezést is. A felperes által hivatkozott Pp. 81. § (2) bekezdés alkalmazásának feltétele nem csak az, hogy a pernek kártérítésre kell irányulnia, hanem az is, hogy az összecszerű megállapítás bírói mérlegeléstől függ, és a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak. A jövedelemvesztés és a felperesnek a mezőgazdasági és ház körüli munkák elvégzésének részbeni elmaradásával, és a sertésállomány felszámolásával kapcsolatban előterjesztett járadékkövetelése alapvetően nem bírói mérlegeléstől függő kártérítési igény, azok összecszerűen bizonyíthatók. Ehhez képest a felperes egyéb kereseti követelése pertárgy értéke nem volt számottevő, illetve mérlegelés a nem vagyoni kár vonatkozásában merült fel, ezért a kereseti követelés összessége alapján a Pp. 81. § (2) bekezdés alkalmazásának törvényi feltételei maradéktalanul nem voltak megállapíthatók. Ezért a perköltség viseléséről az elsőfokú bíróság helytállóan nem a Pp. 81. § (2) bekezdése, hanem a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott. Ugyanakkor a Pp. 75. § (1) és (2) bekezdése alapján a perköltségben érvényesíthető a fél ügyvédi képviselővel felmerült munkadíj és készkiadás is. Nem csak a peres

eljárásban, hanem már a peren kívüli, pert megelőző eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenység ellenértéke is érvényesíthető a perköltségben. A Pp. 75. § (1) és (2) bekezdése alapján mind a pert megelőzően, mind a peres eljárás során felmerült költségek viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kellett dönten, azaz valamennyi ilyen felmerült költségre irányadó volt a jelen perben az, hogy a pernyertesség-pervesztesség arányában kell az előlegezett költségek összegének figyelembe vételével határozni a költségek viseléséről. A fentiek alapján a módosult pernyertesség-pervesztesség arányára is figyelemmel a felperes előterjesztett keresetéhez képest a felperes nagyobb részben pernyertesnek tekintendő, közel 1/5 részben volt csak pervesztes. Ehhez képest a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés alapján felmerült ügyvédi díj viselésére is ilyen arányban kellett kötelezni a feleket. Ezért az alperes köteles - az ügyvédi díjban megmutatkozó - részperköltséget fizetni a nagyobb részben pernyertes felperesnek. Az állam által előlegezett orvos- és mezőgazdasági szakértői díj alapvetően az egyes kárigények jogalapjának megalapozottsága körében merült fel. A mezőgazdasági szakvélemény ezen túlmenően az összecszerűség tekintetében is alapvetően elfogadott volt a bíróság által. Mindehhez képest az előlegezett szakértői díjak egyenlő arányban történő megosztása felperes és alperes között nem indokolt. A szakértői díj teljes egészében az alperesre volt terhelhető. Mindezek kifejtésével a másodfokú bíróság az első fokú ítéletnek a perköltségre vonatkozó rendelkezése helyett a felperesi fellebbezési kérelemhez is kötött akként határozott, hogy a pernyertesség-pervesztesség arányára figyelemmel a Pp. 81. § (1) bekezdés szerint az alperes köteles részperköltség fizetésére a felperes javára. A szakértői díjat az alperes köteles megfizetni, míg a tárgyi költségfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti illetéket 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 85/A. § (4) bekezdés alapján a pernyertesség-pervesztesség arányában köteles a felperes és az alperes megfizetni. E körben a felperes mentesítésére törvényi lehetőség nem volt.

A fentiek értelmében a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 256/A. § (6) bekezdés szerint alkalmazandó Pp. 253. § (2) bekezdés alapján az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta, a nem vagyoni kártérítés marasztalási összegét 2.000.000 forint és késedelmi kamatára felemelte, az első fokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését a másodfokú ítélet rendelkező része szerint megváltoztatta, míg egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyta.

A felperes fellebbezése a per főtárgya tekintetében alapos volt, míg a perköltség viselését támadó fellebbezése tekintetében részben volt alapos, mely utóbbi a fellebbezési pertárgy értéket nem érintette, az alperes fellebbezése pedig nem vezetett eredményre. Ezért a perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott a másodfokú bíróság. A 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5), (6) bekezdés alapján felmerült felperest és alperest képviselő ügyvédi díjakat a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányosan elszámolva kötelezte a lényegében pervesztes alperest az ügyvédi munkadíjban megnyilvánuló perköltség megfizetésére.

A tárgyi költségfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés szerint határozott, figyelemmel arra, hogy a per főtárgya tekintetében állt fenn az illetékfizetési kötelezettség, így a pertárgyértéket az határozta meg.

Budapest, 2015. március 17.

. Németh László s.k.
tanácselnök

. Merőtey Anikó s.k.. Molnár Ágnes s.k.

előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül:

Réczi Imréné
bíróági ügyintéző